

Forfatter: Wied, Gustav

Titel: Fra Kierkegaarden

Citation: Wied, Gustav: "Fra Kierkegaarden", i Wied, Gustav: *Barnlige Sjæle. To Kroner og halvtreds. Erotik. En Bryllupsnat. 1967*, udg. af Villadsen ; Christensen , Rosenkilde og Bagger, 1966-, s. 36. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-wied03tom-shoot-workid54548/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: *Barnlige Sjæle. To Kroner og halvtreds. Erotik. En Bryllupsnat. 1967*

FRA KIRKEGAARDEN

Til venstre lige indenfor Laagen stod en hvidmalet Pæl med et hvidmalet Brædt paa. Og paa Brædtet læstes:

Hvo vil vel krænke Kirkegaardens Fred
og tage venlig Blomst fra Gravens Bed?
Hvo vil vel bryde Træets Blomst og Blad?
See Hirnlens Fugl fandt her et Skjul saa glad!
Hvo vil ej hygge om den Plet af Jord,
Som gives her til ringe og til stor!
Hvo vil ej frede om de Dødes Bo!
Her skulle vi dog engang finde Ro.

Den ældste Del af Kirkegaarden bestod af fire ligestore Felter adskilt fra hverandre af to smalle Lindealléer, der skar hinanden i Korsform. Skæringspunktet dannede en Rotunde, garneret af otte skyggefulde Kastanietræer og fire Bænke uden Rygstød. Midt i Rotunden var en énlige Begravelsesplads, som en rig Gaardmandsfamilie i Utterslev havde købt paa halvandethundrede Aar. Gravstedet var skærmet af et Rækværk med forsøvede Spydspidser. Og Graven bar et Epitaphium af graa Sandsten med indlagt Marmorplade og med den hellige Aand i en Dues Lignelse paa Frontespicen. Paa Marmoret stod indhugget med gyldne Bogstaver:

Gaardmand
Sören Sørensen
af Utterslev,
Født 19 Marts 1815, død 12 April 1850
og Hustru
Maren Kristine Sørensen.
Født 5 November 1810,
Død 16 Maj 1856

og hinded senere
Ægtefælle Gaardmand
Niels Sørensen
* 5 August 1827
† 20 Nvbr 1881
Fred med Eders Minde
Sat af Arvingerne;

— — — — —
Paa Bænkene under Kastanietræerne søgte Barnepigerne hen med deres Vogne. De sad og stak Hovederne sammen og borettede hinanden mystiske Tildragelser med dæmpede Røster, medens Børnene sov i Vognene eller laa paa Maven og svømmede stille rundt i Gruset. Ti hérude skreg de sjældent op, ialtfald ikke de større af dem. Barnepigernes sølsomme Gebærder og hængselighedsfuldt tyssende Ord lod det hurtigt gaa op for dem, at dette var et Sted, hvor man lagde en Dæmper paa sine Lidenskaber og ikke lod staa til, som naar man for Eksempel legede oppe paa Volden eller nede i Fæstningsgravene.

Ogsaa naar et eller andet lille Menneskebarn følte noget naturligt trænge paa, afgjordes det ikke straks paa staaende Fod, som man ellers plejede i Guds fri Natur. Man søgte at beherske sig. Men fandt man sig endelig staaende magtesløs overfor Naturlovene, henvendte man sig hviskende til sin Barnepige. Og med et bebrejdende Blik og en dyster Hovedrysten førte hun de hjælpeløse om bag en større Tuja, eller ind mellem to skærmende Buksbomhække.

— — — — —
Ud mod Landevejen var Kirkegaarden begrænset af en hvidkalket Mur, prydet foroven af skraatliggende graa Teglsten.

Om de andre Sider snoede sig et mere levende Hegn: en Tjørnehæk og noget rustent, ormeagtigt Staaltraad, der ofte kunde gribe fat i de forbigaaende paa en ligefrem forbløffende Maade.

Nede fra den bageste Grusgang havde man Udsigt mod Vest over nogle flade Marker og spredte Huse til Fjorden med sine Øer og Holme, sine tavse Sejlere og skrigende Maager.

Undertiden ved Afterside, naar Solen gik ned og kastede sine Straaler skraat ind over Landskabet, kunde alle de hvide Gravsten med deres Kors og gyldne Ord gnistre og blinke med en Glans, der fik Barnepigerne til at nappe hinanden i Ærmerne og sige: Nej se dov! og Blomsterne kunde dufte saa sødt, og Lindetræerne rasle saa hemmelighedsfuldt med deres langstilkede Blade, medens en enkelt Fugl pippede i Tjørnehækken, og Vogntummelen inde fra Byen lød hjært og dæmpet:

Saadanne Aftener saa' man de gamle Borgermænd med deres Hustruer bag sig vandre rundt mellem Gravene og med mimrende Læber læse Inskriptionerne over fordums Naboer og Genboer: „Elsket og savnet“! stod der og „Fred med hans Støv“! og „Velsignet være hans Minde“!

Højtidelig trippede de gamle fra Grav til Grav med andagtsfuld Alvor i Blik og Miner. Men dybt, dybt nede paa Bunden af deres Øjne sad et bitte lident lysende Punkt, ikke større end Spidsen af en Knappenaal. Det var den stille kildrønde Sjælefryd over, at de selv, hvad Øjeblik det skulde være, kunde gaa hjem gennem Tolderporten og sætte sig i deres Lænestol ved Vinduet og drikke deres Øl og ryge deres Pibe og hilse paa Borgmesteren, om han skulde komme forbi.

Hundrede Alen udenfor Kirkegaardshegnet mod Nordvest laa den evigtfløjende Natanielsens Kalkovn: en lille undersætsig, kubeformet Bygning med Revner og Sprækker for oven og neden og to kraftige Jærnbælter om Maven.

Naar Vinden bar paa, og Ovnen „arbejdede“, stod hele Kirkegaarden i én Taage af Kulrøg og Kaikos. Børn og Barnepiger flygtede, Graveren bandede, Fuglene tav, og alt var øde og tomt.

Men var der Begravelse en saadan Dag, *maatte* man jo derud. Og da stod Borgerne omkring Graven med rindende Øjne og Trykken for Brystet. Og snød de deres Næser i de for Anledningen nyrene Lommelærklæder, saa's det, som var hver Mand tøylesløst hengiven til Snus.

Og naar man saa efter Jordpaakastelsen og Fadervoret fulgtes hjemad med Pastor Plenge og Konsul Brun, forsikrede

man, at dette *skulde* forbydes, der maatte *gøres* noget, Enkeltmand kunde ikke saaledes ha' Lov til at forpeste Luften for sine Bysbørn!

Og Præsten nikkede, og Konsul Brun nikkede. Og hver gik til sit.

Og om Aftenen drøftede man atter Sagen ved Spillebordene eller i Familiens Skød. Hvorpaa man besteg det ægteskabelige Leje i sikker Fortrøstning til, at det hele med Guds Hjælp vilde ordne sig paa den bedste Maade.

Og saaledes havde man nu gjort siden Aaret attenhundrede og seksogtredivende efter Christi Fødsel. Thi man var begyndt straks samme Sommer, Natanielsen havde faaet Koncession paa sin Kalkovn.

— — — — —
„Tillæget“ kaldtes det Strykke Jord, der sidst var inddraget under Kirkegaarden. Det strakte sig langs Baneterrænets Vestside og bestod af tre aflange, brunsvædne Græsplæner adskilt af smalle Gange med spædlemede Lindetræer paa Siderne.

Længst borte, helt oppe i Hjørnet laa en Række nøgne, gule Grave uden Kors og Marmor, kun med en lille nummereret Pæl ved den øverste Ende.

Det var Fattigvæsenets nye Begravelsesplads. Solen bagte og stegte og smuldrede Leret til Støv, og Regnen hamrede uhindret løs og fladede alle Gravhøjene ud til én stor skiddengul og rummelig Familiebegravelse.

Man saa' aldrig andre end Graveren pusle deroppe. Thi foreløbig var det kun Fattiglemmerne, der stededes til den evige Hvile i „Tillæget“.

— — — — —
Nede i det modsatte Hjørne ud mod Landevejen og lige for en af de store gamle Lindealléer havde man lagt det nye Kapel: matte, mørkerøde Mure fuget med Cement, et skinnende lyserødt Tegltag med Kors over begge Gavle, samt seks rundbuede Vinduer og en spidsbuet Dør.

Fjordby var stolt af sit Kapel, og medens det laa under Bygning, vandrede man til og fra med Hustruer og Børn.

roste de tre flinke Arbejdere og rettede ærbødige Forespørgsler til Arkitekten.

Men da Stilladserne var fjærnet, udspandt der sig i Pressen en videnskabelig Diskussion om Forstaaelsen af Begreberne Gothik og Renaissance, Spidsbue og Rundbue --- en Diskussion, der truede med at stille de to politiske Partier endnu skarpere overfor hinanden. Dog jævnedes lykkeligvis Striden, da Borgmesteren, en decideret Højremand, med fin diplomatisk Sans og under Navns Nævneelse indsendte til Venstrebladet en Erklæring om, at han afvigte Foraar, paa en Rekreatjonsrejse i Provinsen Languedoc, i det sydlige Frankrig, daglig fra sit Hotelvindue havde haft Udsigt til et Kapel, hvor det, ganske paa samme Maade og med et lignende kunstnerisk Udbytte, var lykkedes Arkitekten at gennemføre en særdeles yndefuld Sammensmæltning af begge Stilarter.

Hermed endte Kampen. Og de stridende Parter mortificerede med Højagtelse de gensidige Injurier.

Jeg plejede hyppig at afslutte min Morgentur med en Rundtenom paa Kirkegaarden.

Jeg gik ind ad den lille Laage nærmest Tolderporten, læste Verset paa Pælen og vandrede derpaa ned gennem Lindealléen langs Hækken til Vinklen ud mod Marken, hvor man har Udsigt over Fjorden.

Undertiden kunde jeg tydelig se de smaa hvide Huse ovre paa „Sandholmen“ skinne frem i Morgensolen med deres glimtende Ruder og røde teglhængte Tage. Byen derovre laa sammenkrøbet i en lille ængstelig Klump paa Solsiden helt nede ved Vandet. Og der var kun tohundrede Indvaanere paa den ganske Ø.

Man havde fortalt mig, at Stedets Præst tillige beklædte Embederne som Degn og Lodsoldermand, og at der om Vinteren kunde gaa Maaneder, hvor det var ham umuligt at slippe bort fra den halve Kvadratmil, hvis Faar han var sat til at vogte.

Engang saa' jeg ham paa Gaden i Fjordby; det var en lille spinkel Mand med gulladen Ansigtifarve og vildtvoksende Haar og Skæg. Hans Øjne var store og forundrede, og under

Armen bar han et Par Træskostøvler, en Violinbue og Martensens Ethik.

I diset Vejr var Øen usynlig.

Jeg traf ofte paa Graveren og talte med ham. Men mest talte jeg dog med hans lille seks Aars Søn, hvis Fortrolighed jeg havde vundet.

Faderen gik og skuffede Gangene og rev dem og kørte det nedfaldne Løv og de visne Krånse i Bunke bag Materialskuret.

Undertiden sad han ogsaa paa en fladtliggende Gravsten og spiste sin Frokost.

Eller han stod nede i en halvferdig Grav og hev Jord op med Hatten bag i Nakken og fløjtende Melodien:

Bag grønklædte Bakke sad Hjalmar og græd — — —

Sønnen morede sig gjerne med at hoppe afsted paa ét Ben og sparke til Stene og Jordklumper. Dette kaldte han at „fimse“.

Jeg har ogsaa set ham lægge den ene Arm omkring et Træ, eller lade Pegefingeren glide langs Tremmerne paa et Gravgelænder og saa gaa rundt i en Uendelighed, idet han dinglede med Hovedet og sang af fuld Hals.

De første Gange jeg talte til ham, stod han med nedslagne Øjne og fortærede i vanvittig Selvopgivelse Neglene paa sin højre Haand. Men efter at jeg flere Dage i Træk havde trakteret ham med raa Chokolade, lagde han Genertheden til Side og fattede Tillid til mig.

— 'Dav, Weis! sagde han og beholdt Huen paa.

— Dav, Peter! sagde jeg.

— Har Du no'et Suggestia'e til mig i Dav?

— Nej, i Dag har jeg skam ikke noget.

— Naa! nikkede han medgørlig — men har Du da no'et i Maa'ren?

— Ja i Morgen har jeg vist nok noget.

— Fø--i, Peter! skændte den gamle og stak en docerende Finger op af Graven — Du maa ikke saadan gaa li'e løs paa Herren!

En Dag, da den lille saa' mig dreje ind ad Laagen fra Landevejen, satte han i Løb op mod mig med en smudsig og forrevet Stump Papir i Haanden.

— Ka' Du læse, Weis? spurgte han, da han naaede hen til mig.

— Ja—a — — —

— Vil Du læse *det* for mig?

— Jo—o, det vil jeg da. Lad mig se det.

Og han rakte mig Papiret.

Det var nogle Vers, der var klæbet op paa et Stykke Pap, som havde prydet det Indre af en af disse sælsomme Kranse, der er lavet af lange sorte og hvide Glasperler.

— Læss saa! sagde Drengen.

Og jeg læste:

FARVEL!

Kjære Datter!

Lad nu ved friske Grav kun Taaren rinde,
Om den Vedbend sit grønne Blad vinde;
Thi Gjensynshaabet det vil aldrig briste!

End et Farvel, før Gravens Ro,
Før Jorden kold og tung og sort
Paa Kistelaaget trykker.
End et Farvel fra Hjemmets Bo
Der Dit Mitde ej visner bort
Som Blomst, der Kisten smykker!

A. B.

Drengen havde staaet og stirret mig op i Ansigtet og lyttet andægtig til med aaben Mund.

— Er det en Histaarie? spurgte han saa.

— Ja, nikkede jeg — det er en Histaarie!

Men pludselig følte jeg en aldeles uimodstaaelig Trang til at sige et eller andet tankefyldigt. Og jeg lagde min Haand paa Barnets Hovede og gentog:

— Ja, min lille Dreng, det er en Historie! — — — en meget, meget gammel Historie!

Peter holdt et Øjeblik Hovedet bøjet. Saa hævede han pludselig Øjnene op mod mig og saa' paa mig med et straalende

Blik: Og hele hans lille solbrændte Ansigt lyste af den saligste Glæde, da han sagde:

— I Maa'ren ska' vi ha' Ævleskiver til Middav, si'er Mo'er, fordi det er Bedstefars Gebursdav!

— — —
Fredag den 8de Juli blev Amtsforvalter, Cancelliraad Drøbel begravet.

Begge Byens Aviser havde bragt sympatetiske Nekrologer, hvori der navnlig dvæledes ved, at han var den sidste Drøbel.

Fjordby sørgede paa Halvstang, Klokkerne klemte, og Følget snoede sig sortklædt og tankefuldt bagefter Ligvognen ud gennem Tolderporten.

Jeg stod i en af Kirkegaardens Lindealléer og saa' Toget drage forbi.

Udenfor de vidtaabne Laager blev Kisten løftet af Vognen og baaret til Graven af Toldforvalter Brinckmann, Fuldmægtig i Sparekassen Johansen, den afdødes Huslæge Mørck, samt begge Politibetjentene og den ældste Vejassistent.

Følget var det største, der i Mands Minde var set. Der var Borgmesteren med trekantet Hat og Brandkassedirektør Schrøder med Dannebrogsmændenes Hæderstegn. Der var Stiftsfysikus Lorentzen og Dampmøller Vogelsack, Kobbersmed Børmler, Kateket Langsted, Urmager Flitner, Tandlæge Hoppe, Garver Flack, Konsul Brun, Blikkenslager Blitz og mange, mange flere.

Og rundt mellem Gravene stod sørgklædte Kvinder, som ad Genveje var ileet hid fra Kirken.

Man afsang første Vers af Salme Nr. 376:

Som Markens Blomst henvisner fage
Alt, hvad af jordisk Rod oprandt — — —

Hvorefter Pastor Plenge holdt en kort Tale.

Oppe over mit Hovede smuttede Solstrålerne ud og ind mellem Lindetræernes Blade med smaa spillende Glimt. Bierne sværmede summende rundt fra Blomst til Blomst, og ovre paa Volden lod Raab og Latter af legende Børn.

Men henne om Amtsforvalterens Grav sang Følget:

Først naar Dig Dødens Port oplukkes,
Da straal'er Livets Tusindfynd — — —

Og enkelte Kvinder aftørrede en hastig Taare samtidig med,
at de pudsede Næse.

Jeg bøjede Hovedet og saa' ned:

Paa et Gravsted lidt fra mig stod en lille hvid Urne med
halvtudsprungne Morgenfruer i og Rosenknopper og Sted-
modersblomster. Og paa Urnen var med smaa bitte Bogstaver
malet en Inskription. Jeg gik nærmere og læste:

Moutarde de Maille
Vinaigre
de la Reine d'Angleterre
et les Empereurs
d'Autriche et de Russie
à Paris.

De tre tunge Spædefulde Jord drønedes hult mod Amts-
forvalterens Kiste. Præsten bad mumlende sit Fadervor, me-
dens Følget stirrede tankefuldt i deres Hatte.

Og Højtideligheden var til Ende.

Ned gennem Alléen, hvor jeg stod, kom den afdødes
L'hombrevenner, Toldforvalter Brinckmann, Fuldmægtig Jo-
hansen og praktiserende Læge Mørck gaaende.

Idet de passerede forbi mig, slog Brinckmann ud med
Haanden hen mod Amtsforsvalterens Grav og sagde stille:

— Ja — — dér ligger nu Drøbel — — han holdt sande-
lig ellers et aldeles nydeligt Krølleregnskab!